

Nâng cao chất lượng giải quyết khiếu nại, tố cáo nhằm góp phần tăng cường xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa

GVC. Lê Quang Thử

P.Trưởng Phòng Đào tạo

Việc thực hiện quyền khiếu nại, tố cáo (KNTC) và công tác giải quyết KNTC có ý nghĩa hết sức quan trọng trong hoạt động quản lý nhà nước, tăng cường pháp chế XHCN, xây dựng nhà Nước pháp quyền XHCN trong giai đoạn hiện nay của nước ta.

Khiếu nại, tố cáo là một trong những quyền tự nhiên của con người trước những vấn đề bị vi phạm để tự bảo vệ mình. Hay nói một cách khác, bản chất của quyền khiếu nại, tố cáo là quyền tự vệ hợp pháp trước những hành vi vi phạm để tự bảo vệ mình hoặc bảo vệ quyền và lợi ích của xã hội. Đó là quyền hiến định, quyền phản hồi, quyền dân chủ và hơn thế nữa, đó là quyền để bảo vệ quyền. Chính vì vậy, khiếu nại, tố cáo là hiện tượng khách quan trong đời sống xã hội. Vì vậy, giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân là một vấn đề được Đảng, Nhà nước và nhân dân đặc biệt quan tâm. Để việc khiếu nại, tố cáo và giải quyết khiếu nại, tố cáo đúng pháp luật, góp phần phát huy dân chủ, tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân, cơ quan, tổ chức; tạo cơ sở pháp lý trong giải quyết khiếu nại, tố cáo Nhà nước ta đã ban hành Luật Khiếu nại, tố cáo năm 1998 và được sửa đổi, bổ sung vào các năm 2004, 2005.

Những năm gần đây, trong điều kiện phát huy dân chủ, tăng cường kỷ cương, việc thực hiện quyền KNTC đang trở thành một trong những mặt sinh hoạt chính trị-xã hội sôi động. Việc tập trung giải quyết KNTC là trách nhiệm các cấp, các ngành và đây cũng là yêu cầu cấp bách đặt ra trong tình hình mới. Để phát huy và nâng cao trách nhiệm trong giải quyết khiếu nại, tố cáo của cả hệ thống chính trị, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ban hành Chỉ thị số 09-CT/TW ngày 6-3-2002 về một số vấn đề cấp bách cần thực hiện trong việc giải quyết khiếu nại, tố cáo hiện nay và cuối năm 2007, Bộ Chính trị đã ra Thông báo số 130-TB/TW ngày 10-01-2008 lãnh đạo thực hiện một số giải pháp quan trọng nhằm tăng cường và phát huy trách nhiệm của các cấp ủy và thủ trưởng các cơ quan nhà nước trong công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo.

Thực hiện các giải pháp trong thông báo kết luận của Bộ Chính trị, cùng với sự chỉ đạo quyết liệt của Chính phủ, sự cố gắng nỗ lực của các bộ, ngành, địa phương và thanh tra các cấp, các ngành công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo đã có những chuyển biến tích cực; công tác tiếp dân theo quy định của pháp luật đã dần đi vào nề nếp và đạt được những kết quả đáng ghi nhận; đã giải quyết kịp thời được số lượng lớn đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân, chất lượng, giải quyết được nâng lên, đã gắn kết công tác tiếp dân, xử lý đơn thư và

giải quyết khiếu nại, tố cáo; nhiều vụ việc khiếu nại, tố cáo tồn đọng, phức tạp, kéo dài đã được giải quyết dứt điểm. Công tác phối hợp giữa các cấp, các ngành trong giải quyết đã có những tiến bộ kịp thời, hiệu quả hơn. Quản lý công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo cũng đã đạt được những kết quả quan trọng từ việc ban hành các văn bản pháp luật giải quyết khiếu nại, tố cáo; việc tuyên truyền, hướng dẫn và tổ chức việc thực hiện các quy định về khiếu nại, tố cáo; công tác thanh tra, kiểm tra việc thực hiện các quy định về khiếu nại, tố cáo đến công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ công chức làm công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo và tiếp công dân...qua đó đã góp phần tích cực vào việc nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo.

Tuy nhiên, Hiện nay tình hình KNTC diễn biến còn phức tạp; công tác giải quyết KNTC của cơ quan nhà nước còn nhiều bất cập chưa đáp ứng được yêu cầu của thực tiễn. Nhìn lại giai đoạn từ năm 2006 đến năm 2010, tình hình khiếu nại của công dân vẫn diễn biến phức tạp, khiếu nại xảy ra nhiều nhất là ở các tỉnh, thành phố có tốc độ đô thị hoá cao, đã và đang thực hiện nhiều dự án về phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng khu đô thị, khu công nghiệp, đường giao thông và các công trình công cộng khác...Nhiều vụ việc công dân tập trung khiếu nại đông người gây ảnh hưởng trật tự, an toàn xã hội ở Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh và một số tỉnh, thành phố...Năm 2010, các cơ quan nhà nước đã tiếp 375.001 lượt công dân đến khiếu nại, tố cáo, với 3.214 đoàn đông người; tiếp nhận, xử lý 170.704 đơn thư khiếu nại, tố cáo Trụ sở tiếp công dân của Trung ương Đảng và Nhà nước tại Hà Nội và Thành phố Hồ Chí

Minh đã tiếp 34.595 lượt người (509 lượt đoàn đông người) 4.767 vụ việc; so với năm 2009, tăng 50,6% số lượt người và 17,28 % số đoàn đông người.

Tình trạng đáng lo ngại là có những đoàn đông người tập trung đi khiếu kiện lên Trung ương, đơn thư vượt cấp, hoặc chuyển vòng vèo qua nhiều cơ quan và không ít trường hợp công dân đến KNTC trực tiếp tại các cơ quan Trung ương, nhà riêng các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước. Tình hình trên, một mặt phản ánh nhận thức chưa đầy đủ của người dân. Mặt khác, công tác giải quyết KNTC của các cơ quan, cá nhân có thẩm quyền còn thiếu sót, bất cập, chưa đáp ứng được yêu cầu của Đảng, Nhà nước và nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Trong nhiều nguyên nhân thì nguyên nhân quan trọng là đội ngũ trực tiếp làm công tác giải quyết KNTC chưa ngang tầm đòi hỏi của công tác này. Mặt khác, quy trình tiếp nhận, thụ lý giải quyết KNTC còn nhiều bất cập, thiếu hợp lý nên quá trình thụ lý, giải quyết còn nhiều vướng mắc. Đây là vấn đề nổi cộm nhất trong thực tế hiện nay. Vấn đề này đã được Ủy ban Thường vụ Quốc hội đưa ra trong phiên họp đầu tiên của nhiệm kỳ XIII, khi bàn về dự Luật KNTC.

Quyền KNTC chính là quyền thực hiện dân chủ trực tiếp của công dân tham gia quản lý nhà nước, góp phần xây dựng bộ máy nhà nước vững mạnh về mọi mặt của một Nhà nước pháp quyền XHCN. Vì vậy, việc giải quyết tốt KNTC của cơ quan, cá nhân có thẩm quyền góp phần rất quan trọng vào việc tăng cường kỷ cương, trật tự xã hội, đảm bảo ổn định an ninh chính trị. Tại Chỉ thị số 50-CT/TW, ngày 05-01-2011, Bộ Chính trị đã yêu cầu các cấp ủy, các tổ chức lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tốt 8

nhóm nhiệm vụ để cuộc bầu cử toàn dân đạt kết quả cao. Một trong những nhiệm vụ đó là giải quyết kịp thời, đúng pháp luật các khiếu nại, tố cáo của công dân. Để nâng cao chất lượng giải quyết KNTC khắc phục tình trạng khiếu tố phức tạp, góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN theo tôi cần giải quyết tốt một số vấn đề sau đây:

1. Hoàn thiện pháp luật về KNTC: Đây là vấn đề quan trọng vì Luật KNTC hiện thời còn nhiều vướng mắc, bất cập chưa phù hợp với thực tế KNTC hiện nay. Trong đó, việc cần sửa đổi đầu tiên là cơ chế giải quyết khiếu nại và bảo vệ người tố cáo. Các chế tài để bảo đảm tổ chức giải quyết và tổ chức thực hiện quyết định giải quyết thiếu cụ thể, chưa được quy định rõ. Do đó, dẫn đến tình trạng khiếu nại không được giải quyết tận gốc, tại cơ sở, giải quyết thiếu khách quan gây bất bình trong nhân dân. Nghiêm trọng hơn, có một bộ phận cán bộ khi bị khiếu nại, tố cáo lại có thái độ thách đố, đe dọa, trù dập quần chúng.

2. Thực hiện tốt cải cách hành chính, làm rõ chức năng, thẩm quyền của các cơ quan, cá nhân có thẩm quyền trong giải quyết KNTC. Đảm bảo sự phối hợp chặt chẽ các cơ quan bảo vệ pháp luật trong giải quyết KNTC tránh chồng chéo, đùn đẩy. Đồng thời chú trọng cải tiến các thủ tục, tạo điều kiện thuận lợi cho nhân dân KNTC. Nâng cao trình độ năng lực phẩm chất đạo đức, tinh thần trách nhiệm của đội ngũ cán bộ, công chức nhất là đội ngũ ở các cơ quan có thẩm quyền giải quyết KNTC ở các cấp. Trong đó, chú trọng đội ngũ ở cấp cơ sở, làm cho đội ngũ này có khả năng giải quyết tốt KNTC ngay từ đầu, tại gốc. Cần xử lý kịp thời, nghiêm minh những hành vi thiếu trách nhiệm, vi phạm quyền làm chủ của nhân dân trong việc giải quyết KNTC của cán bộ công chức có thẩm quyền.

3. Thực hiện tốt quy chế dân chủ, phối hợp chặt chẽ với Mặt trận tổ quốc, các đoàn thể chính trị-xã hội để giáo dục thành viên của mình chấp hành đúng pháp luật, bảo đảm đúng quyền và nghĩa vụ khi KNTC và giải quyết KNTC đi vào nề nếp, kỷ cương.

4. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật, chú trọng Luật KNTC và các luật liên quan như: Luật Đất đai, Luật Phòng chống tham nhũng, lãng phí...Giúp cho nhân dân và cán bộ, công chức nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của KNTC và giải quyết KNTC. Từ đó đề cao trách nhiệm của mình trong lĩnh vực này góp phần củng cố an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tham gia tích cực xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN.

5. Tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, nhất là công tác kiểm tra của Đảng trong công việc giải quyết KNTC nhằm làm cho công tác này thực hiện nghiêm túc, giải quyết tốt tình trạng khiếu kiện đông người, vượt cấp, kéo dài như đã xảy ra hiện nay.

Khiếu nại, tố cáo là một kênh thông tin khách quan phản ánh việc thực thi quyền lực của bộ máy nhà nước, phản ánh tình hình thực hiện công vụ của cán bộ, công chức. Do đó, công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo không những có vai trò quan trọng trong quản lý nhà nước, mà còn thể hiện mối quan hệ giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân. Thông qua giải quyết khiếu nại, tố cáo, Đảng và Nhà nước kiểm tra tính đúng đắn, sự phù hợp của đường lối, chính sách, pháp luật do mình ban hành, từ đó có cơ sở thực tiễn để hoàn thiện sự lãnh đạo của Đảng và hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước của Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam.